

Tweede Kamer

DER STATEN-GENERAAL

Commissie Financiën

Aan de minister van Financiën en de staatssecretaris van
Financiën

Plaats en datum: Den Haag, 7 april 2016
Betreft: Aanvullende vragen Panama Papers
Ons kenmerk: 2016D14606
Uw kenmerk: -
Uw brief van: -

Tijdens de regeling van werkzaamheden van 5 april 2016 heeft de Kamer besloten u om een kabinetsreactie te verzoeken over de zogenoemde Panama Papers. Voor de volledigheid treft u bijgaand de desbetreffende passage uit het stenogram van de regeling van werkzaamheden aan. In aanvulling op de gevraagde kabinetsreactie hebben onderstaande fracties nog enkele vragen gesteld c.q. opmerkingen gemaakt. Ik verzoek u in uw brief ook deze vragen/opmerkingen te beantwoorden.

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de VVD

Belastingontduiking, witwassen, fraude en terrorismefinanciering moeten wat de leden van de fractie van de VVD betreft heel hard aangepakt worden. De Panama Papers klinken omvangrijk, maar het is belangrijk dat er eerst, en vooral snel, duidelijkheid komt of er wetten en regels zijn overtreden in de dossiers vanuit de Panama Dossiers.

Belastingdienst

Het ministerie heeft aangekondigd dat de Belastingdienst de voor Nederland relevante informatie gaat onderzoeken. De Belastingdienst zal actief kijken of daar gegevens bij zitten die bruikbaar zijn voor de belastingheffing. Waar gaat de Belastingdienst precies onderzoek naar doen? Wanneer kunnen de eerste (tussentijdse) resultaten van de onderzoeken beschikbaar zijn? Wat is de planning voor het traject? Hoe wordt de Tweede Kamer daar tussentijds over geïnformeerd?

De opgezette constructie in de Panama Papers lijken volgens de media veelal te lopen via de Britse Maagdeneilanden). Nederland heeft in 2013 een TIEA gesloten met de Britse Maagdeneilanden. Er zijn volgens een bericht in het Financieele Dagblad aan de Britse Maagdeneilanden in totaal maar zeven verzoeken verzonden. Waarom zo relatief weinig verzoeken?

In het Financieele Dagblad van 5 april 2016 staat een overzicht van internationale informatieverzoeken vanuit de Nederlandse Belastingdienst in de periode 2012 t/m 2015. Kloppen de genoemde aantallen? Hoeveel van de informatieonderzoeken hebben geleid tot een onderzoek en bij hoeveel zijn daarbij onregelmatigheden geconstateerd (en welke onregelmatigheden?)?

In hoeverre klopt het dat de Belastingdienst te weinig oog heeft voor offshore constructies, zoals in de media wordt aangegeven?

Trustsector

Op 31 maart 2016 heeft De Nederlandsche Bank (DNB) aangekondigd een onderzoek te starten bij

Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

T. 070-3182211
E.

banken en trustkantoren naar mogelijke witwaspraktijken in het betaalde voetbal. De toezichthouder wil onder meer weten of de financiële sector zaken als matchfixing en louche transferdeals wel voldoende onderkent. Op 4 maart kwamen het Financieele Dagblad en Trouw naar aanleiding van de Panama Papers met de melding dat Nederlandse trustkantoren betrokken zouden zijn

Op basis van welke signalen heeft DNB het onderzoek op 31 maart 2016 aangekondigd? Hoe worden de uitkomsten van de Panama Papers betrokken bij dat onderzoek? De planning was het onderzoek eind juni te presenteren. Is dat nog steeds de planning? Of leveren de Panama Papers vertraging op?

DNB gaat dus onderzoek doen naar de witwaspraktijken in relatie tot de sport. Wat gaat DNB verder nog doen met de informatie en gegevens vanuit de Panama Papers van in Nederland betrokken instellingen die onder toezicht van DNB staan? In hoeverre gaat DNB alleen witwaspraktijken in relatie tot de sport onderzoeken, want de Panama Papers gaan verder dan alleen maar sport?

Wat is of was de rol van DNB richting de in de media specifiek genoemde Nederlandse brievenbusmaatschappijen T&TSM en T&C International (die 160 miljoen euro betaalden aan sportmarketingbedrijven, waarvan de contracten mogelijk nep zijn)?

Wat voor onderzoek gaat DNB doen richting de in de media specifiek genoemde instellingen (in Het Financieele Dagblad van 5 en 6 april 2016)?

Is bekend waarom T&TSM in het najaar van 2013 overging van het Nederlandse trustkantoor TMF naar Mossack Fonseca Netherlands? In de media wordt aangegeven dat dit is omdat T&TSM niet alle documenten die het trustkantoor op grond van de Nederlandse wet- en regelgeving had moeten hebben. TMF heeft daarom de banden met T&TSM verbroken. Heeft TMF daar melding van gemaakt richting DNB? Zo ja, wat? Zo nee, waarom niet? Wat zijn de regels over het melden aan DNB in dit soort situaties?

Wanneer is Mossack Fonseca Netherlands gestopt als trustkantoor in Nederland? Wat was daarvan de reden?

In hoeverre zijn er ongebruikelijke transacties of andere zaken gemeld bij DNB van partijen zoals trustkantoren en banken die in de media berichten rondom de Panama Papers zijn genoemd?

Welke verantwoordelijkheid hebben financiële instellingen in het checken van de geldstromen? Wanneer moet worden gestopt met het uitvoeren van betalingen? En is daar in relatie tot de Panama Papers ook sprake van geweest?

In hoeverre toetst DNB de betrouwbaarheid en geschiktheid van de bestuurders van de Nederlandse trustkantoren, zoals in de rest van de financiële sector wel het geval is?

Overige

Welke acties gaan het Openbaar Ministerie en de FIOD ontplooiën op basis van de Panama Papers?

In hoeverre zou het UBO-register, waar op dit moment aan wordt gewerkt, in de situaties die zijn genoemd in relatie tot de Panama Papers behulpzaam kunnen zijn geweest? Zo ja, voor welke partijen?

Welke aanpassingen zijn in de afgelopen jaren in de wet- en regelgeving voor de trustsector al door gevoerd? Wat is de planning voor de reeds aangekondigde wijzigingen en in hoeverre zou dit minimaal Europese regelgeving moeten zijn, met het oog op de concurrentiepositie en het gelijke speelveld?

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de PvdA

De leden van de fractie van de PvdA nemen met grote interesse, maar ook met stijgende verontwaardiging kennis van de perspublicaties rond de zogenoemde Panama Papers. Deze geven aanleiding tot de nodige vragen.

Allereerst roepen deze leden in herinnering dat volgens de vastgelegde en door de Tweede Kamer onderschreven beginselen van het Nederlandse fiscale Verdragsbeleid geen belastingverdragen worden afgesloten met belastingparadijzen volgens de OESO-definitie, dat wil zeggen jurisdicties waar nagenoeg geen belasting wordt geheven en alwaar gegevens worden afgeschermd voor buitenlandse belastingdiensten. De staatssecretaris heeft nu aangegeven dat het belastingverdrag met Panama heroverwogen wordt (NRC next 7 april). De leden van de PvdA-fractie vinden dit een ontoereikende reactie en vragen de staatssecretaris waarom dat belastingverdrag niet onmiddellijk wordt opgeschort dan wel opgezegd? Met welke andere landen dan Panama die niet volledig willen meewerken aan de

Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

T. 070-3182211
E.

implementatie van de BEPS-aanbevelingen ter zake van informatie uitwisseling heeft Nederland een belastingverdrag?

Verder vragen de leden van de PvdA-fractie zich af in hoeverre afgesloten belastingverdragen een slechts papieren werkelijkheid laten zien als het gaat om informatie-uitwisseling. Want als bij de betrokken verdragspartners kadasters, handelsregisters en het vennootschapsrecht niet op orde is, dan stelt ook de informatie-uitwisseling niets voor. Worden belastingverdragen systematisch getoetst op naleving en zo ja, waar blijkt dit uit?

Uit de Panama Papers blijkt dat ingewikkelde constructies om vermogen en winst aan het zicht van de Belastingdienst te onttrekken niet alleen worden gebruikt door multinationals en zeer rijke personen, maar ook veel kleine bedrijven en niet extreem-rijke particulieren. Was dit bij de Belastingdienst bekend? Kan de staatssecretaris nader inzicht geven in de omvang en samenstelling van het APV, het afgezonderd particulier vermogen? In hoeverre is het opgegeven APV een reële schatting van het vermogen van Nederlanders en Nederlandse bedrijven dat daadwerkelijk buiten Nederland wordt aangehouden, met andere woorden is er enig idee van de omvang van het verzwegen vermogen? In hoeverre heeft de Belastingdienst zicht op bedragen die vanuit Nederland worden overgemaakt naar buitenlandse rekeningen?

Klopt het dat de Belastingdienst 'amper onderzoek doet naar offshore vehikels'(FD 5 april) en zo ja waarom niet? Hoe denkt het kabinet de komende tijd hier ingrijpende en geloofwaardige verandering in te brengen?

De leden van de PvdA-fractie storen zich aan de argumentatie vanuit de trustsector als zou er niets aan de hand zijn zolang de offshore-structuren maar legaal zijn. Deze leden kunnen niet inzien wat het stichten van offshore-vennootschappen voor toegevoegde waarde zou hebben voor de Nederlandse economie. Ziet het kabinet die toegevoegde waarde wel?

De trustsector heeft een poortwachtersfunctie gekregen. Dat betekent dat de sector primair ervoor verantwoordelijk is gemaakt dat de vennootschappen die worden beheerd door trustbedrijven niet worden misbruikt door criminelen en belastingontduikers. Deelt de staatssecretaris de mening van de leden van de PvdA-fractie dat de sector faalt in de uitvoering van de poortwachtersfunctie? Wanneer is de nieuwe wet klaar die DNB beter in staat moet stellen toezicht op de sector uit te oefenen? Welke mogelijkheden bestaan er nu al om malafide trustkantoren te sluiten? In hoeverre worden directeuren die namens trustkantoren bestuurder zijn in brievenbusmaatschappijen persoonlijk aansprakelijk gesteld als blijkt dat de structuur gebruikt wordt voor belastingontduiking, corruptie of witwassen? Hoe verklaart de staatssecretaris dat Nederland na Luxemburg de meeste trustkantoren ter wereld kent?

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de SP

De leden van de SP-fractie zijn ontstemd over het feit dat zowel bedrijven als particulieren geld buiten het zicht van belastingdiensten weten te houden.

Deze leden willen allereerst weten in hoeverre de anti-BEPS-richtlijn uitkomst biedt. Zijn de maatregelen die hierin zijn opgenomen voldoende om constructies genoemd in de Panama Papers te bestrijden? En in hoeverre gaan de The Common Reporting Standard (CRS) en andere maatregelen dergelijke constructies tegen? Erkennen de bewindspersonen dat deze regelgeving lang niet ver genoeg gaat om belastingontwijking en -ontduiking, zowel door particulieren als door bedrijven, tegen te gaan? Welke aanvullende regelgeving is nodig? Welke aanvullende regelgeving gaat de Nederlandse regering als EU-voorzitter voorstellen om in Europees verband door te voeren?

De leden van de SP-fractie zijn in het bijzonder ontstemd over het feit dat Nederland een zeer belangrijke rol speelt in dit vraagstuk. Deze leden zijn wel blij dat de minister erkent dat Nederland 'onderdeel van het probleem' is. Op welke wijze gaan de bewindspersonen ervoor zorgen dat Nederland een onderdeel van de oplossing wordt? Kunnen de bewindspersonen reeds meer vertellen welk aandeel van de constructies in de Panama Papers via Nederland loopt? Zijn zij bereid grondig uit te zoeken – en met de Kamer te delen, welke rol Nederland hierin speelt? Gaan zij unilateraal actie ondernemen om belastingontwijking en -ontduiking te stoppen? Welke stappen heeft de staatssecretaris gezet naar aanleiding van het proefschrift van de heer Koningsveld, die inschat dat vermogenden jaarlijks 10 miljard euro te weinig bijdragen aan de schatkist? Is de capaciteit voor onderzoek naar offshore-constructies reeds structureel vergroot? Zo nee, waarom niet? Gaat dit nog gebeuren?

De leden van de SP-fractie hebben, net als leden van andere fracties, al vaak aangekaart dat het controleren van de regering amper mogelijk is, wanneer het gaat om de belastingmoraal van bedrijven en particulieren. De staatssecretaris van Financiën beroept zich telkenmale op de fiscale geheimhoudingsplicht. Zij vragen de bewindspersonen stappen te nemen om ervoor te zorgen dat het parlement beter haar werk kan doen. Zien de bewindspersonen het belang in van een parlement dat de

Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

T. 070-3182211
E.

regering goed kan controleren, ook op fiscaal terrein? Erkennen zij dat deze controle slechts zeer beperkt mogelijk is, omdat Kamerleden niet op de hoogte zijn van de effectieve belastingdruk van bedrijven en geen kennis mogen hebben van de inhoud van belastingrulings?

In het mondelinge vragenuur gaf de staatssecretaris aan dat een speciaal team is opgezet om aan de slag te gaan met de informatie uit de Panama Papers. De leden van de SP-fractie willen graag weten uit hoeveel fte dit team bestaat. Kan ook worden aangegeven waar deze capaciteit vandaan wordt gehaald? Komt dit ook deels uit het team Zeer Vermogende Personen en zo ja, wat betekent dat voor dit team? In hoeverre wijken de bezigheden van het team ZVP's af van het team dat de Panama Papers gaat onderzoeken?

Kan de staatssecretaris bevestigen dat hij, net als de leden van de SP-fractie, er voorstander van is dat country-by-country reporting in publieke zin zodanig moet worden vormgegeven, dat niet alleen van EU-lidstaten bekend wordt hoeveel belasting zij ontvangen maar ook voor derde landen?

Bestaan er volgens de bewindspersonen aanwijzingen dat Nederlandse advocaten- en/of notariskantoren betrokken zijn, vragen de leden van de SP-fractie? Welke acties worden richting hen ondernomen?

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van het CDA

De leden van de CDA-fractie maken graag gebruik van de mogelijkheid om enkele vragen te stellen aan de staatssecretaris van Financiën over de Panama Papers. Allereerst vragen de leden van de CDA-fractie de staatssecretaris precies aan te geven wanneer de Belastingdienst de beschikking krijgt over alle gegevens van de Panama Papers.

Ook vragen deze leden de staatssecretaris te reageren op de stelling van het Financieele Dagblad, onder andere op de voorpagina van 5 april 2016, dat de fiscus amper onderzoek doet naar offshorevehikels. Klopt het dat de Belastingdienst in 2015 56 verzoeken om informatie naar belastingparadijzen stuurde? Wat vindt de staatssecretaris van dit aantal en wat zijn de redenen voor het, naar de mening van de leden van de CDA-fractie, bescheiden aantal informatieverzoeken?

Klopt het dat de Belastingdienst voor een informatieverzoek de naam van de aandeelhouder of uiteindelijk gerechtigde nodig heeft en dat die in de praktijk niet altijd makkelijk te achterhalen is? Kan de staatssecretaris tevens reageren op de stelling van het Financieele Dagblad dat een vennootschap op de Britse Maagdeneilanden is vrijgesteld van belastingheffing, waardoor de lokale belastingdienst weinig tot geen informatie heeft en dus maar weinig kan uitwisselen?

In het Financieele Dagblad van 6 april 2016 wordt Peter Kavelaars geciteerd. Hij geeft aan dat de verleiding om belasting te ontduiken via belastingparadijzen voor het MKB groot is, omdat deze bedrijven nauwelijks (eens in de 20 of 25 jaar) gecontroleerd worden. Van het vroegere bezoek om de vijf jaar van de inspecteur ging volgens hem een preventieve werking uit. Kan de staatssecretaris hierop reageren?

De leden van de CDA-fractie vragen de staatssecretaris het juridische kader te schetsen van wat wel en niet mag met offshore-vennootschappen. In welke situaties en omstandigheden handelt de aandeelhouder van een offshore-vennootschap in strijd met de wet? Tot slot vragen de leden van de CDA-fractie of de informatie uit de Panama Papers door de Belastingdienst ook rechtmatig gebruikt kan worden als bewijs in gerechtelijke procedures tegen Nederlandse belastingplichtigen. Maakt het daarbij nog uit op welke wijze de informatie bij de Süddeutsche Zeitung terecht gekomen is?

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de PVV

Mossack Fonseca, spil van belastingparadijzen: FD 3 april 2016:

- Welke vormen van toezicht/handhaving zijn er bij Mossack Fonesca Netherlands BV toegepast?
- Heeft Mossack Fonesca Netherlands BV belasting betaald in Nederland?
- Waarom is Mossack Fonesca Netherlands BV opgeheven?
- Welke vormen van toezicht/handhaving zijn er bij Infinitax BV toegepast?
- Heeft Infinitax BV belasting betaald in Nederland?
- Bestaat Infinitax BV nog?

Oekraïense president verzwijgt bedrijven in belastingparadijzen: FD 3 april 2016

- Heeft Porosjenko gebruik gemaakt van Nederlandse dienstverlening voor zijn fiscale

Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

T. 070-3182211
E.

escapades?

- Is een dergelijk persoon überhaupt nog wel aan te merken als een serieuze gesprekspartner als het om bestrijding van corruptie gaat?

Nederlandse Belastingdienst stelt onderzoek in naar Panama Papers: FD 4 april 2016

- Heeft de Belastingdienst al een beeld van hoe zij dit onderzoek wil gaan aanpakken?
- Tot hoever kan de Belastingdienst terug gaan met de heffen en invorderen van belasting?
- Heeft de fiscus voldoende bevoegdheden om de gederfde belasting te heffen en in te vorderen?
- Heeft de fiscus voldoende capaciteit om de gederfde belasting te heffen en in te vorderen?
- Zijn er nog namen van leden van het Koninklijk Huis en aanverwanten van het Koninklijk Huis aangetroffen in de Panama Papers?
- Wordt er bij dit onderzoek ook gekeken of andere landen door deze constructies benadeeld worden of wordt er alleen gekeken naar benadeling van de Nederlandse fiscus?

Dijsselbloem over Panama Papers: 'Nederland te vaak onderdeel probleem geweest': FD 4 april 2016

- Heeft de minister/staatssecretaris al een beeld hoe hij dit onderzoek wil gaan oppakken?
- Is de zogenoemde Guernsey-route ook een onderdeel van het probleem?
- Of is de Guernsey-route nog steeds volstrekt legaal zoals de toenmalige minister De Jager in 2009 stelde.
- Zal er nog terugwerkende kracht worden op getreden tegen de zgn. Guernsey-route? Zo nee, waarom niet?
- In hoeverre spelen Curaçao, St. Maarten, Aruba en Caribisch Nederland een rol in deze massale belastingontwijking?

De slager stalt zijn geld op de Bahama's: FD 5 april 2016

- Heeft Nederland belastingverdragen of informatie-uitwisselingsverdragen met de Bahama's, Panama, de Britse Maagden eilanden, de Seychellen of Samoa?
- Wat is de omvang van de facilitering van de belastingontwijking door Antilliaanse bedrijven?
- In hoeverre is het gebruik maken van verborgen contracten frauduleus? Is er een mogelijkheid om na te heffen en in te vorderen bij dergelijke contracten?
- In hoeverre is Mossack Fonesca, in het licht van spelers als Morgan & Morgan en Orco, aan te merken als het topje van de ijsberg?
- Wat zijn de arrangementen die Nederland heeft op fiscaal gebied met de Kanaaleilanden en met Isle of Man? Zijn er TIEA met deze eilanden gesloten?

Mkb'ers kiezen voor belastingparadijzen: FD 5 april 2016

- Worden er bij TIEA's ook eisen gesteld aan niet fiscale gegevens uitwisseling, zoals handels- en persoonsregisters?

Tientallen Duitse banken werkten met Panamese dienstverlener: FD 5 april 2016

- Is het Nederlandse bankwezen niet direct of indirect betrokken bij deze belastingconstructies?
- Hoe komt een mkb'er anders aan contacten in Panama om een dergelijke constructie vorm te geven?

Duitsland kondigt nieuwe regels aan na Panama Papers: FD 5 april 2016

- Kondigt de Nederlandse regering ook binnenkort nieuwe regels af?

'Weinig controle maakt belastingontduiking verleidelijk': FD 5 april 2016

- Onderschrijft de staatssecretaris de stelling van prof. Kavelaars dat het mkb nauwelijks gecontroleerd wordt door de Belastingdienst en dat dit het verleidelijk maakt voor het mkb om belasting te ontduiken via belastingparadijzen?
- Kavelaars spreekt van eens in de kwart eeuw controle, en stelt dat dit vroeger eens in de vijf jaar was? Klopt deze bewering van Kavelaars?
- Arjo van Eijdsen is niet verrast door het aantal vennootschappen in de Panama Papers. Hij waarschuwt wel dat die niet over één kam mogen worden geschoren. Van Eijdsen wijst erop dat rijke Nederlanders die tien jaar in het buitenland woonden, tot 2010 hun vermogen konden onderbrengen in een buitenlandse trust. Hierdoor werden schenkingen en erfenissen niet belast. Voorwaarde was dat de eigenaar het beheer van zijn vermogen volledig uit handen gaf. 'De facto bleven die mensen toch vaak zelf aan de touwtjes trekken en was er sprake van een schijnconstructie'.

Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

T. 070-3182211
E.

Hoe kwalificeert de minister een dergelijke praktijk? Is hier geen sprake van uitlokking door dergelijke regelgeving op te stellen?

- Hoe ziet de minister, deze door hem gefaciliteerde praktijken, in het licht van de belasting die de doorsnee belastingplichtige moet afdragen?
- Wat is de beweegreden om dergelijke regelgeving toe te staan?

Trustkantoor Infintax helpt Mexicanen belasting te ontlopen op filmrechten, FD 6 april 2016

- DNB heeft de rol van toezichthouder voor de trustsector, klopt het dat Infintax herhaaldelijk over de schreef is gegaan? Waarom heeft het toezicht van DNB hier gefaald?

Nederlandse hulp bij opzetten dubieuze constructies, FD 6 april 2016

- Is er sprake van strafbare feiten bij het opzetten van de dubieuze constructies zoals in dit artikel beschreven?

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van D66

Onderzoek door de Belastingdienst

De leden van de D66-fractie vinden het van groot belang dat er hard wordt opgetreden tegen personen die zich schuldig hebben gemaakt aan belastingontduiking en andere vormen van fiscale fraude, zoals witwassen, ontwijken van sanctiewetgeving of terrorismefinanciering. Kan de staatssecretaris garanderen dat elke casus tot de bodem wordt uitgezocht? En kan de staatssecretaris bevestigen dat er geen inkeerregeling komt of een andere regeling die op enige wijze leidt tot verzachtende omstandigheden voor personen die zich aan deze praktijken schuldig hebben gemaakt?

De leden van de D66-fractie vragen hoeveel werknemers, hoeveel fte, er op dit moment beschikbaar is voor handhaving, toezicht en invordering. Wordt de beoogde 566 miljoen euro meeropbrengst voor dit jaar naar verwachting gehaald? Deze leden vragen naar het programma zeer vermogende personen van de belastingdienst. Is er al besloten of dit programma behouden blijft en zo ja, of de capaciteit zal worden uitgebreid? Kan de staatssecretaris een toelichting geven op het lage aantal informatieverzoeken van de Belastingdienst in 2015 aan laag belastende jurisdicties. Klopt het dat er slechts drie verzoeken uitgingen naar de Britse Maagdeneilanden?

De leden van de D66-fractie hebben van de staatssecretaris van Financiën begrepen dat er een speciaal team komt om de informatie te verwerken die dankzij de Panama Papers beschikbaar is gekomen. Deze leden vragen naar de capaciteit van de Belastingdienst. Hoeveel fte kan hiervoor worden vrijgemaakt? Van welke huidige taken worden deze medewerkers afgehaald? Is er in den brede meer capaciteit nodig om adequaat op deze nieuwe informatie te kunnen acteren? Is de staatssecretaris bereid om in de volgende halfjaarsrapportage van de Belastingdienst te rapporteren over de Panama Papers, inclusief de opbrengst van de handhaving hierop? Deze leden constateren dat er aanwijzingen zijn dat het niet alleen om belastingontwijking gaat, maar om belastingontduiking, fraude en misdrijven en vragen hoe de FIOD hierbij wordt betrokken. Welke (overheids-)diensten zijn hier verder bij betrokken? Hoe wordt het Openbaar Ministerie vervolgens aangehaakt? Ook vragen deze leden op welke manier trustkantoren medewerking zullen verlenen aan fiscale opsporingsonderzoeken, nationaal en internationaal?

De leden van de D66-fractie vragen wanneer er overleg plaats zal vinden tussen de Belastingdienst en het International Consortium of Investigative Journalists (ICIJ) over toegang tot de documenten uit de interne administratie van het juridisch advieskantoor Mossack Fonseca & Co. Tevens vragen deze leden of de staatssecretaris kan ingaan op het proces en een tijdspad kan schetsen. Deze leden begrijpen dat enkele gevallen wellicht lang kunnen duren om af te handelen, maar gegeven enkele onvermijdelijke probleemgevallen, horen deze leden graag wat de aanpak zal zijn en wat de ambitie is om bijvoorbeeld 80% van de gevallen van belastingontduiking en andersoortige fraude afgehandeld te hebben.

Wet toezicht trustkantoren

De leden van de D66-fractie achten het van wezenlijk belang dat de trustkantoren scherp kijken naar integriteitrisico's en alle mogelijke waarborgen instellen om te voorkomen dat ze betrokken raken bij cliënten die niet integer handelen, zoals belastingontduiking en andere vormen van fiscale fraude, het ontwijken van sanctiewetgeving, witwaspraktijken of terrorismefinanciering. Kan de minister bevestigen dat al in 2014 duidelijk was dat trustkantoren op dit punt ernstig tekort schieten en dat DNB in de wetgevingsbrief 2014 aan de minister van Financiën heeft gevraagd om de Wet toezicht trustsector (Wtt) te herzien en in lijn te brengen met de institutionele vereisten van de Wft en de cliëntidentificatievereisten uit de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme

Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

T. 070-3182211
E.

(Wwft)? Zo ja, waarom is er dan tot op heden geen herziening van Wtt doorgevoerd? Waarom is hieraan geen prioriteit gegeven en zit de herziening van de wet nog niet eens in de consultatiefase? Verwacht de minister deze wetswijziging nog door Tweede en Eerste Kamer te loodsen, voor het einde van deze kabinetsperiode?

Deze leden constateren dat de minister van Financiën op 5 april jl. tegen RTLZ heeft gezegd dat er al veel gebeurt en dat er al nieuwe wetgeving is ingegaan. Is er in de ogen van de minister iets veranderd sinds op 1 januari 2015 de ministeriële regeling integrale bedrijfsvoering Wtt 2014 in werking is getreden? Hebben alle trustkantoren een compliance en audit functie ingesteld, dan wel een externe compliance officer aangesteld? Is de minister het met de leden van de D66-fractie eens dat er meer nodig is dan deze ministeriële regeling en dat de regels nu een papieren werkelijkheid vormen die niet worden nageleefd? Wat gaat de minister doen om de handhaving te versterken? De leden van de D66-fractie vragen of het al mogelijk is gemaakt dat DNB de lasten onder dwangsom en bestuurlijke boetes kan publiceren? Zo niet, waarom niet? En is de verruiming van de mogelijkheden tot het intrekken van een vergunning al gerealiseerd, zoals DNB reeds in 2014 heeft verzocht? Zo niet, waarom niet?

De leden van de D66-fractie constateren dat uit alle onderzoeken die DNB de afgelopen jaren heeft uitgevoerd naar trustkantoren duidelijk werd dat de sector niet in staat is om de basale gegevens in voldoende mate te verzamelen op basis waarvan de risicobeheersing plaats kan vinden. De leden vragen of de minister van plan is om verplicht te stellen dat trustkantoren een kopie aangifte UBO en aanslag Belastingdienst opvragen ter voorkoming van fraude? Zouden trustkantoren in de ogen van de minister verplicht moeten zijn om in hun beleid vast te leggen wat zij verstaan onder agressieve fiscale planning? En welke (type) fiscale structuren zij wel en niet faciliteren en onder welke voorwaarden? Zou dit in de ogen van de minister openbaar toegankelijk moeten zijn?

Meldpunt Misstanden

Tot slot vragen de leden van de D66-fractie naar het Meldpunt Misstanden van DNB, waar professionals in de financiële sector melding kunnen maken van fraude, corruptie en andere vormen van ernstige overtreding van wet- en regelgeving bij een financiële instelling. Kan de minister op hoofdlijnen delen met de Kamer wat dit Meldpunt oplevert? Wordt hier veelvuldig gebruik van gemaakt en hoe wordt opvolging gegeven aan de informatie die hieruit wordt verkregen?

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de ChristenUnie

De leden van de ChristenUnie-fractie willen de staatssecretaris en minister van Financiën graag een aantal aanvullende vragen stellen naar aanleiding van de onthullingen over de Panama Papers.

- Wat is de reactie van het kabinet op de Panama Papers, in het bijzonder in het licht van de belastingverdragen die Nederland heeft Panama en de Britse Maagdeneilanden die juist bedoeld zijn als instrument in de strijd tegen belastingontduiking en zwartsparen?
- Waarom heeft de Nederlandse Belastingdienst de informatie uit de Panama Papers over Nederlandse bedrijven, die via constructies in onder meer de Britse Maagdeneilanden belasting ontwijken en wellicht ontduiken, niet zelf boven water kunnen krijgen?
- Is de Nederlandse Belastingdienst van plan om de komende tijd actief samen te werken met belastingdiensten van de betrokken landen, waaronder Panama en de Britse Maagdeneilanden, om te voorkomen dat sporen uitgewist kunnen worden, en particulieren en bedrijven zoveel mogelijk alsnog hun eerlijke deel aan belasting betalen?
- Hoe vaak heeft er in de afgelopen jaren, sinds de inwerkingtreding van het verdrag met Panama op 1 december 2011, uitwisseling van informatie plaatsgevonden tussen de Nederlandse en Panamese belastingdienst? Wat was de aard van de informatie die werd uitgewisseld?
- Hoe vaak heeft er in de afgelopen jaren, sinds de inwerkingtreding van het verdrag met de Britse Maagdeneilanden, op 1 juli 2013, uitwisseling van informatie plaatsgevonden tussen beide belastingdiensten? Wat was de aard van de informatie die werd uitgewisseld?
- Welke acties heeft de Nederlandse Belastingdienst ondernomen richting Panama en de Britse Maagdeneilanden sinds de onthullingen over de Panama Papers, afgelopen zondag?
- Klopt het dat Nederland de mogelijkheid heeft om dit verdrag na vijf jaar op te zeggen, met een opzegtermijn van zes maanden (artikel 29 van het verdrag)? Kan het kabinet aangeven wat de gevolgen zouden zijn van het opzeggen van dit verdrag? Zou dit helpen om ongewenste ontwikkelings- en ontduikingsconstructies te voorkomen?
- Is het kabinet van plan om alle belastingverdragen met landen die zich niet committeren aan de OESO-BEPS-afspraken kritisch tegen het licht te houden?
- Is het kabinet het met de leden van de ChristenUnie-fractie eens dat het afsluiten van verdragen met landen waar de belastingdienst zelf al weinig tot geen informatie heeft over vennootschappen die er gevestigd zijn, vermeden dient te worden, omdat hierdoor vermogens

Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

T. 070-3182211
E.

- en winsten eenvoudig kunnen worden afgeschermd voor de Nederlandse Belastingdienst?
- Is het kabinet van mening dat landen als Panama en de Britse Maagdeneilanden, die op de lijst van 'international tax havens' van de Europese Commissie staan, op de nieuwe Europese zwarte lijst dienen te komen?
- Is het kabinet bereid zich binnen Europa nu extra hard te maken voor het snel opzetten van een Europese zwarte lijst met belastingparadijzen?
- Heeft het kabinet inmiddels zicht op het aantal en de aard van de Nederlandse brievenbusfirma's die betrokken zijn bij de Panama Papers?
- Klopt het dat Mossack Fonseca een vestiging in Nederland heeft, Mossack Fonseca Netherlands? Zo ja, heeft de Belastingdienst zicht op de activiteiten van Mossack Fonseca Netherlands en de brievenbusfirma's die dit trustkantoor beheert? Wordt er onderzoek gedaan naar de activiteiten van Mossack Fonseca Netherlands?
- Kan het kabinet toezeggen snel met aanvullende wetgeving te komen om de trustsector in Nederland nog steviger te reguleren, onder meer door te verplichten dat trustkantoren transparant moeten maken met welke bedrijven zij zaken doen?
- In de Panama Papers wordt ook een Rotterdams notariskantoor genoemd. Is het kabinet ook van plan om onderzoek te doen naar de betrokkenheid van Nederlandse notariskantoren bij verdachte trustkantoren?
- Wat is de reactie van het kabinet van de onthulling dat niet allen vermogende particulieren en grote bedrijven bezig zijn met belastingontwijking, maar dat ook mkb-ondernemingen belastingconstructies optuigen in belastingparadijzen?

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van GroenLinks

De leden van de fractie van GroenLinks hebben kennisgenomen van de berichten rond de 'Panama Papers'.

De leden van de GroenLinks-fractie zijn zeer benieuwd naar de maatregelen die het kabinet van plan is te nemen teneinde de grootschalige belastingontwijking- en ontduiking die uit de Panama Papers naar voren komt te stoppen.

De leden van de GroenLinks-fractie hebben bij de Panama Papers nog veel vragen. Allereerst zijn zij benieuwd of het kabinet een actueel overzicht kan geven van de omvang van de trustsector in Nederland. Zowel de financiële stromen die door de firma's vloeien die door de trustkantoren beheerd worden, de aantallen van deze firma's, als ook de grootte van de trustkantoren als zodanig. Ook zijn de leden benieuwd naar een overzicht van het aantal anonimiteit bevorderende rechtsvormen die ingeschreven staan bij trustkantoren, zoals bijvoorbeeld commanditaire vennootschappen.

Voorts heeft DNB in haar wetsbrieven van 2014 en 2015 en in de hoorzitting in de Tweede Kamer van 23 maart 2016 stevige kritiek geuit over haar mogelijkheden toezicht te houden op de trustsector. De leden van de GroenLinks-fractie zijn benieuwd naar welke maatregelen het kabinet reeds van plan is te gaan nemen naar aanleiding van de uitlatingen van DNB, en naar een actueel overzicht van reeds ingevoerde maatregelen. De leden zijn verder benieuwd naar een overzicht van de waarschuwingen en sancties die DNB reeds opgelegd heeft bij trustkantoren. Ook zijn de leden benieuwd naar maatregelen die zijn getroffen richting bijvoorbeeld advocatenkantoren en notarissen die diensten verlenen aan trustkantoren.

De leden maken verder op uit de reacties van de staatssecretaris dat de gelekte informatie eerder niet bekend was bij de Belastingdienst. Is deze conclusie juist? Verder zijn de leden benieuwd naar de capaciteit van de Belastingdienst, en specifiek de FIOD om deze informatie te vergaren en te controleren. Zij zouden graag een overzicht van deze capaciteit van de afgelopen 10 jaar ontvangen. Ook zijn zij benieuwd naar de prioriteit die deze opsporing krijgt, als ook de juridische middelen die de Belastingdienst ten dienste staan voor deze opsporing.

De leden van de GroenLinks-fractie zijn benieuwd of de staatssecretaris opheldering kan geven over alle genoemde Nederlandse casussen waarbij mogelijk sprake is van verduistering. Ook zijn de leden benieuwd of de staatssecretaris inzicht kan geven in verder te verwachten casussen. De leden zouden graag van de staatssecretaris horen in hoeverre hij de berichtgeving van de reeds genoemde casussen kan bevestigen, en aanvullen. Specifiek noemen zij hierbij de casussen van de mogelijke omkoping van FIFA-officials, waarbij de firma T&TSM en Mossack Fonseca Netherlands wordt genoemd; de casus rond de Nederlandse bv 'Roshen Europe bv' die in beheer zou zijn van de heer Poroshenko; de casus van het gifschip Otaban en de rol van de daarbij betrokken bedrijven Ploum Lodder Princen, Infintax en Basilisk. Ook zouden de leden graag inzicht krijgen in de structuren die opgezet zijn door Mossack Fonseca Netherlands, en naar het toezicht op zowel de structuren als Mossack Fonseca Netherlands.

Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

T. 070-3182211
E.

De leden zijn in het licht van de Panama Papers zeer benieuwd naar de voortgang van het UBO-register, en zouden graag de vragen die gesteld zijn in het schriftelijk overleg rond het UBO-register beantwoord zien. Met name de geplande wijze van uitvoering, toegankelijkheid, openbaarheid en kosten voor het gebruik van het UBO-register.

Vragen en opmerkingen van het lid Van Vliet

- Heeft de Belastingdienst op dit moment al volledige beschikking over- of inzage in de integrale "Panama Papers"? Indien nee, vanaf wanneer is dit wel het geval?
- Zijn er pogingen gedaan om de gehackte gegevens van Mossack Fonseca te verkopen aan de Nederlandse overheid?
- Wanneer denkt het kabinet een volledig beeld te hebben van de door Nederlandse belastingplichtigen ontdoken belasting via de diensten van Mossack Fonseca?
- Mossack Fonseca is slechts één van de vele dienstverleners die actief zijn op dit terrein. Is er globale informatie beschikbaar over het marktaandeel van Mossack Fonseca? Zullen de onthullingen leiden tot een beter beeld van belastingontduiking door Nederlandse belastingplichtigen via belastingparadijzen?
- De oprichter van Mossack Fonseca heeft verklaard dat "het adviesbureau nooit documenten heeft vernietigd of iemand geholpen met belastingontduiking en witwaspraktijken". De Belastingdienst is volgens de Telegraaf, na het slaan van de nodige juichkreten, aan het werk gegaan om de onthullingen te controleren. Kunt u bevestigen dat Mossack Fonseca volgens de het kabinet wel degelijk documenten heeft vernietigd en/of belastingplichtigen heeft geholpen met belastingontduiking en witwaspraktijken"?
- Op welke wijze gaat het kabinet gebruik maken van het momentum om, al dan niet in samenwerking met andere landen, de belastingparadijzen onder druk te zetten om hun bankgeheim op te heffen?

Hoogachtend,

de griffier van de vaste commissie voor Financiën,

R.F. Berck

Ik geef het woord aan de heer Koolmees.

De heer **Koolmees** (D66):

Mevrouw de voorzitter. We hebben het net tijdens het vragenuur gehad over de Panama Papers en over belastingontwijking en belastingontduiking. U constateerde al dat er heel veel vragen overblijven in deze Kamer. Daarom stel ik voor om een debat te houden met de minister van Financiën en met de staatssecretaris van Financiën over de Panama Papers, voorafgegaan door een brief met een kabinetsreactie.

De heer **Van Vliet** (Van Vliet):

Ik steun het verzoek om een debat, want dan kunnen we weer eens aantonen dat Nederland in ieder geval geen belastingparadijs is. Prima zo.

De heer **Groot** (PvdA):

Ik steun in ieder geval het verzoek om een brief, maar ik heb al een tijd geleden een debat aangevraagd over belastingontwijking in den brede en ik vraag de heer Koolmees of hij ermee akkoord gaat dat het debat dat hij aanvraagt wordt samengevoegd met het door mij aangevraagde debat en of we dat debat dan binnen twee weken kunnen voeren.

De heer **Omtzigt** (CDA):

Steun voor het debat. Ik zou het debat over de Panama Papers juist niet over twee weken willen houden. Ik zou veel liever een aantal experts uitnodigen via de commissie om in een hoorzitting te bekijken wat we kunnen doen. Als we over twee weken ieder weer ons stokpaardje gaan berijden, weten we één ding en dat is dat we geen stap verder komen. Dus ik zou het debat over zes of acht weken willen plannen. Dat geeft ons de gelegenheid om te doen wat ik net voorstelde. In de tussentijd wil ik graag via de commissie een aantal schriftelijke vragen verzamelen.

De **voorzitter**:

U steunt dus wel het verzoek.

De heer **Kuzu** (Groep Kuzu/Öztürk):

In de aanvraag leek het net alleen te gaan over Poetin en over Rusland, maar ik steun het verzoek van de heer Koolmees voor een debat over de Panama Papers in brede zin, met de aanvullingen van de heer Omtzigt.

Mevrouw **Aukje de Vries** (VVD):

Wat ons betreft moeten we hier zeker over debatteren. Ik kan mij ook wel vinden in de lijn van de heer Groot om de debatten samen te voegen. Wat ons betreft zou het debat ook niet binnen veertien dagen gehouden moeten worden, maar zouden we moeten bekijken of we meer informatie van het ministerie kunnen krijgen over de verschillende onderdelen.

De heer **Merkies** (SP):

Steun voor het debat. Tegen de heer Van Vliet zeg ik: dan kunnen we juist wel bewijzen dat Nederland een belastingparadijs is voor multinationals. Maar het gaat hier om meer dan alleen maar belastingontwijking; het gaat ook om het aanpakken van corruptie en witwassen.

De heer **Tony van Dijck** (PVV):

Ook steun voor het debat. Wij zouden het liefst vandaag nog het debat voeren, want de heer Porosjenko is prominent aanwezig op de lijst. Morgen stemmen we over het feit dat we 11 miljard gaan overmaken aan Oekraïne; dat bedrag verdwijnt dan weer naar de Virgin Islands. Ik zou dus graag vandaag een debat voeren, met name over de heer Porosjenko.

De heer **Grashoff** (GroenLinks):

Steun voor het verzoek van de heer Koolmees. Het debat zou wat ons betreft zo snel mogelijk moeten plaatsvinden, maar wij vinden een goede voorbereiding wel belangrijk,

Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

T. 070-3182211
E.

zodat we ook inhoudelijk een goed debat kunnen voeren. Een brief van de minister is van belang. Als we op korte termijn een kwalitatief goede hoorzitting zouden kunnen organiseren, geeft mijn fractie daar ook steun voor. Het idee om het debat samen te voegen met het initiatief van de heer Groot heeft ook onze steun. Maar één ding heeft geen steun en dat is dat het over het randje van het zomerreces heen zou gaan. Ik wil het debat dus in elk geval voor het zomerreces voeren.

Mevrouw **Schouten** (ChristenUnie):

Van harte steun voor het verzoek. Wat ons betreft is ook een goede voorbereiding van belang, omdat het over veel informatie gaat waarvan een en ander nog naar buiten moet komen. Wij ondersteunen dus de route van de hoorzitting en de schriftelijke vragen. Evenals de heer Grashoff willen wij het debat niet op een al te lange termijn voeren. Het moet wel binnen een redelijke termijn en voor het zomerreces worden ingepland.

De heer **Bisschop** (SGP):

Steun voor het verzoek om het debat te houden voor het zomerreces, voorafgegaan door een goede brief waarin het kabinet een duidelijke appreciatie geeft van de gekozen routes — in hoeverre deze wenselijk, onwenselijk, legaal of illegaal zijn — opdat eventueel uit het debat conclusies getrokken kunnen worden voor vervolgstappen.

De heer **Van Klaveren** (Groep Bontes/Van Klaveren):

Steun voor het verzoek om een brief en een debat.

De **voorzitter**:

Mijnheer Groot, u bent al geweest, maar hebt u een nieuwe suggestie?

De heer **Groot** (PvdA):

Ja. Ik hoor nu pleidooien om het debat ver op te schuiven. Ik kan me voorstellen dat we een hoorzitting organiseren. Dat kunnen we regelen in een procedurevergadering. Het kan binnen een paar weken. Als het debat samengevoegd kan worden en het binnen drie weken gehouden wordt, dan kan ik daar heel goed mee leven.

De heer **Koolmees** (D66):

Ik hoor verschillende signalen uit de Kamer. De heer Omtzigt gaf duidelijk aan dat hij een paar weken de tijd wil nemen om een hoorzitting te houden en schriftelijke vragen te stellen. De heer Groot wil het wat sneller doen. Dat begrijp ik, want zijn debataanvraag staat al een tijdje. Ik stel voor om een apart debat over de Panama Papers te houden en de suggestie van de heer Omtzigt over te nemen om een rondetafelgesprek te houden.

De **voorzitter**:

Er is geen meerderheid voor een apart debat, wel voor de suggestie om het debat dat is aangevraagd door ...

De heer **Koolmees** (D66):

Er zijn twee signalen. Enerzijds is er het signaal van heel veel collega's die informatie willen. Dat begrijp ik. Anderzijds wordt er verzocht om het snel in te plannen. Dat kan niet beide. Ik ben voor de zorgvuldige route.

De **voorzitter**:

Dat lijkt me heel goed, ja, als u via de commissie een schriftelijke vragenronde en een hoorzitting organiseert. Jullie kunnen hier altijd terugkomen.